

Què ha aconseguit el pla d'acció del PNUD en cinquanta-cinc anys? Què és el que té per davant?

“La cooperació internacional és clau per a impulsar el decenni d’acció y aconseguir els ODS en 2030. Necessitem transformacions que no deixin enrere a ningú”

Amina J. Mohammed,

Vicesecretària General de l’ONU.

Es compleixen setanta-cinc anys de la creació de les Nacions Unides (ONU) i cinquanta-cinc del Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD). Fa cinquanta anys un de cada tres habitants del món vivia en una situació de pobresa. En aquest context, es va crear el PNUD el 22 de novembre de 1965, objectiu principal del qual va ser millorar la qualitat de vida de los països en procés de desenvolupament. Les arrels del PNUD es troben a la Carta de les Nacions Unides de 1945, que exigeix uns nivells de vida més alts, plena ocupació i condicions de progrés i desenvolupament econòmic i social. L’any 1949 sis

agències de l’ONU es van unir sota el nou Programa Ampliat d’Assistència Tècnica (EPTA) per a fer costat al desenvolupament, produint-se així una ampliació del programa inicial de la Carta. No va ser fins a 1959 quan el Fons Especial de les Nacions Unides va iniciar operacions per a donar suport a projectes de desenvolupament a tot el món. Tant la EPTA com el Fons Especial es van centrar en compartir el coneixement del desenvolupament. El PNUD va néixer el 1966 com a una fusió del Programa Ampliat i el Fons Especial de l’ONU. Sobre aquest tema, el Secretari General en aquell

moment, U Thant, va afirmar que aquesta nova organització col·locava a l'ONU a la "primera

línia d'una guerra mundial contra la necessitat". L'any 1969, amb el creixement de la població mundial a un ritme molt alt i el "baby boom" de postguerra als països industrialitzats, el Fons de l'ONU per a Activitats de Població també va passar a formar part del PNUD. A partir de la dècada dels setanta el PNUD va començar a treballar de forma global per a aconseguir el desenvolupament de totes les persones del món, una tasca que a l'actualitat continua duent a terme.

A causa de la pandèmia de coronavirus COVID-19 les Nacions Unides s'han mobilitzat completament per a ajudar a tots els països del món a preparar-se, respondre i recuperar-se. En primer lloc, el Secretari General de les Nacions Unides, António Guterres, ha llançat un Pla Mundial de Resposta Humanitària de US\$2.000 milions per als països que es troben en situació de més vulnerabilitat. El PNUD, concretament, està fent costat a una gran quantitat de països des de les primeres etapes d'aquesta crisi, donant equips mèdics de suport vital, vestits protectors, desinfectant per a mans, termòmetres infrarojos, guants i més de dos milions de mascaretes quirúrgiques. A més, el PNUD està donant suport a diversos països per a enfortir els sistemes sanitaris de cadascun. Aquest reforç s'està donant principalment als països de Bòsnia i Hercegovina, la Xina, Kirguizistan, l'Iran, Madagascar, Eritrea, El Salvador, Djibouti, Nigèria, Panamà, el Paraguai, Sèrbia, Ucraïna i Vietnam. D'altra banda, és ben sabut que a la Xina existeixen al voltant de dos-cents noranta-dues llengües en ús actualment, per la qual cosa el PNUD va llançar una campanya per a la difusió d'informació sobre el COVID-19 en quaranta idiomes diferents. A Líban, el PNUD fa costat al govern per a desenvolupar un Pla de Gestió de Risc de Desastres. A Vietnam, també es treballa amb el govern per a comunicar-se amb les minories ètniques i les persones amb discapacitat. A Sèrbia, i en aliança amb la Unió Europea, s'estan lliurant respiradors, equips de protecció i proves de diagnòstic. En els estats àrabs destaca l'ajuda del PNUD quant al combat contra la desinformació. Són importants també altres iniciatives com TweetZero, per a la qual el PNUD s'ha associat amb AMV, una de les agències de publicitat més importants del món, i Stephen Fry, i que consisteix en la difusió de mesures simples per a mantenir-se a

resguard de la pandèmia. Un altre exemple és la creació d'un centre d'atenció mèdica en temps real, que s'ha dut a terme en conjunt amb WhatsApp, l'OMS i UNICEF.

En relació amb la pandèmia del COVID-19, la major dificultat a la qual s'enfronta el món sencer en l'actualitat, el PNUD té com a objectiu principal ajudar a garantir que les respostes dels països individualment siguin equitatives, integrals i inclusives, de manera que ningú quedi exclòs. Només d'aquesta forma els països podran continuar progressant en l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible. A més, el PNUD també treballa en la cerca de recursos per poder evitar una pandèmia similar i per a gestionar millor aquest tipus de crisi. A continuació farem un recorregut per la tasca que ha dut a terme el PNUD des dels seus inicis.

Actualment, el PNUD assisteix als països en vies de desenvolupament en els seus esforços per complir una sèrie d'objectius del desenvolupament, els quals s'emmarquen en tres grans escenaris: l'eradicació de la pobresa en totes les seves formes i dimensions, l'acceleració de les transformacions estructurals en nom d'un desenvolupament sostenible i la creació de resiliència a les crisis i als conflictes. Aquests tres grans desafiaments sovint sovint coexisteixen en un mateix país i requereixen solucions específiques en cada cas. A més, com a necessitats secundàries dins del marc del desenvolupament, el PNUD també s'ocupa d'enfortir la igualtat de gènere i l'apoderament de les dones i les nenes, i de garantir la protecció dels drets humans. El cinquantè cinquè aniversari de la seva aparició és una bona ocasió per a valorar els objectius que el PNUD ha aconseguit i els que té per davant.

En aquests moments, el PNUD està treballant principalment en els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), també coneguts com a Objectius Mundials. L'any 2015, tots els Estats Membres van adoptar disset objectius per a aconseguir eradicar la pobresa, protegir el planeta i garantir que totes les persones gaudeixin de pau i prosperitat el 2030. Els ODS es van pensar per a substituir o actualitzar els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (ODM), una iniciativa que es va idear amb el

propòsit de disminuir la pobresa, així com de prevenir les malalties mortals i d'estendre l'ensenyament primari a tots els nens. Després de quinze anys en actiu, entre els molts resultats que van tenir els ODM destaquen els progressos en la lluita contra el VIH i altres malalties tractables com la malària i la tuberculosi.

Els ODS constitueixen un compromís per a abordar els problemes més urgents als quals s'enfronta el món en l'actualitat. De fet, els disset objectius estan interrelacionats en tant que el que suposa un èxit per a un afecta directament als altres. Un dels punts essencials dels ODS es refereix a l'emergència climàtica, una qüestió en la qual els ODS van coincidir amb l'Acord de París de 2015 aprovat a la Conferència sobre el Canvi Climàtic (COP21). A més, el 2015 també es va signar el Marc de Sendai per a la Reducció del Risc de Desastres al Japó. Tots aquests acords suposen un conjunt de normes comunes i metes per a gestionar els riscos del canvi climàtic i dels desastres naturals, i per a reduir les emissions de carboni. Per tant, l'emergència climàtica i la necessitat de posar fi a la pobresa de manera permanent són qüestions que afecten a tota la humanitat i que signifiquen un repte internacional.

Sobre aquest tema, el PNUD treballa per a implementar els Objectius en aproximadament cent setanta països i territoris. No obstant això, el PNUD necessita de la col·laboració dels governs, del sector privat i de la societat civil per a aconseguir els propòsits i garantir un planeta més just i sostenible a les generacions futures. Per a això, el PNUD compta amb l'ajuda del Grup de Desenvolupament de les Nacions Unides (UNDG) en el disseny d'una estratègia efectiva per a donar suport a la nova agenda per al desenvolupament sostenible. L'enfocament d'aquesta estratègia comuna i transversal es coneix com a MAPS, acrònim que es refereix a Integració, Acceleració i Suport a les Polítiques (Mainstreaming, Acceleration and Policy Support). En primer lloc, la integració de polítiques nacionals i locals i de plans d'acció i pressupostos als països serà essencial per a l'obtenció dels ODS. D'aquesta forma l'ONU busca comprometre's amb la societat civil, les empreses i els mitjans de comunicació per a augmentar la consciència pública. En segon lloc, mitjançant eines analítiques es

podran identificar acceleradors per a impulsar les economies locals, donar suport a l'apoderament de dones i nenes, permetre parts més segurs i construir comunitats més inclusives. En tercer lloc, l'ONU donarà suport a les polítiques que cobreixin tots els aspectes del desenvolupament, com ho són les relatives a l'educació, l'ocupació, la governabilitat local, l'atenció sanitària i la biodiversitat, i l'energia neta, totes elles necessàries per a aconseguir els ODS.

Què ha aconseguit el PNUD en els últims anys?

El PNUD publica un informe anual que mostra les xifres i els resultats de la seva actuació. L'informe més recent amb el qual comptem és l'Informe Anual de 2018, que es divideix en tres àmbits clau d'actuació: desenvolupament sostenible, governança inclusiva i efectiva, i construcció de resiliència.

Quant a desenvolupament sostenible, el PNUD va ajudar a aconseguir el següent:

- 27 milions de persones van millorar la seva resistència al canvi climàtic.
- 256 milions de tones d'emissions de carboni reduïdes.
- 31 milions de persones van tenir millors serveis per a mantenir-los fora de la pobresa.
- US \$1 mil milions invertits per a enfortir la resiliència a les crisis.
- 140 països van rebre suport per a apropar-se al compliment dels seus compromisos amb l'Acord de París.

Quant a la governança inclusiva i efectiva:

- Suport a processos electorals a tot el món cada setmana en mitjana.
- 89 països es van associar amb nosaltres per a reformar lleis discriminatòries.
- 21 milions de persones es van registrar per a votar en 2018.

Per últim, quant a construcció de resiliència:

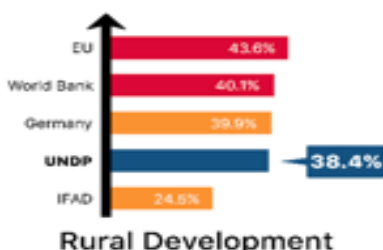
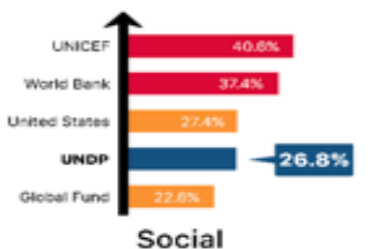
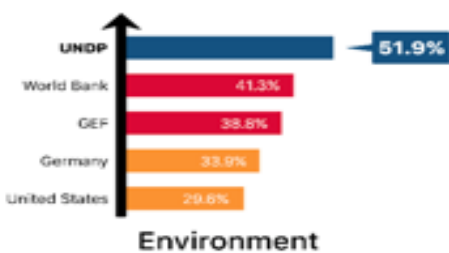
- 3 milions de persones desplaçades en 12 països van recuperar l'accés als serveis bàsics com habitatge i energia.

- 6,3 milions de persones van rebre proves de VIH i assessorament.
- 4 milions de persones que viuen en crisi o s'estan recuperant van aconseguir una feina o van millorar els seus medis de vida.
- 15 països van rebre suport per a desenvolupar o implementar estratègies per a prevenir l'extremisme violent.

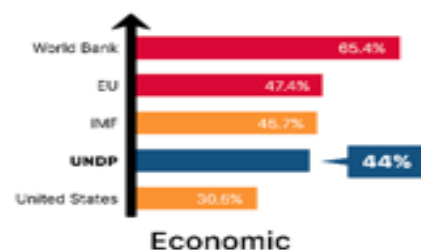
Un altre aspecte important sobre el PNUD és l'enorme quantitat de dades, informació i anàlisi que produeix. Sovint es planteja si tota aquesta quantia de data té un impacte real i considerable en la societat. Doncs bé, segons una anàlisi independent realitzada per AirData, els responsables mundials de presa de decisions consideren en PNUD com la font més fiable d'informació sobre desenvolupament. Concretament, el Banc Mundial, el PNUD i la Unió Europea són les tres fonts principals a les quals acudeixen els líders governamentals per a obtenir informació i anades de la política de desenvolupament global. Segons l'informe d'AirData, el PNUD és la principal font d'informació respecte al medi ambient, la segona quant a governança i la quarta sobre temes de desenvolupament social, econòmic i rural. L'informe reconeix tres raons per les quals el PNUD s'ha convertit en el subministrador principal d'assessorament tècnic i analític en àrees de desenvolupament. En primer lloc, està molt present en el terreny, és a dir, que interactua sovint amb els encarregats de formular polítiques.

D'aquesta forma, el PNUD genera coneixement alhora que assessora i ofereix la seva experiència operativa. En segon lloc, el PNUD genera la informació a partir d'un enfocament limitat en tres temes clau: el desenvolupament sostenible, la governança democràtica i consolidació de la pau, i la resistència al clima i als desastres. A més, aquesta perspectiva resulta efectiva gràcies a que és transversal i interconnecta les tres qüestions. En tercer i últim lloc, la seva presència històrica en el terreny ha fomentat una credibilitat absoluta i una excel·lent reputació del PNUD a partir d'anys de compromís directe amb els països i el desenvolupament. Finalment, segons l'informe de AirData, el PNUD és considerat el més efectiu en alguns entorns i en diferents àrees de polítiques. Per exemple, influeix notablement als països d'ingressos mitjans i proporciona consells sobre polítiques en països de baixos ingressos o afectats per la crisi.

L'informe més important en el qual treballa el PNUD anualment és l'Índex de Desenvolupament Humà (IDH), un indicador del desenvolupament humà per país. El IDH va sorgir en 1990 com una iniciativa de l'economista pakistanès Mahbub ul Haq, influenciat pel concepte de desenvolupament humà de Amartya Sen, per a classificar els països a partir

Whose information do policymakers in each specific sector report using?

d'unes variables que no fossin les tradicionalment utilitzades en economia (PIB, desocupació, etc), educació (índex d'alfabetització, nombre de matriculacions, etc), salut (esperança de vida, taxa de natalitat i mortalitat, etc) o en altres àrees (despesa militar). El IDH, en canvi, s'obté a partir del càlcul ponderat dels tres indicadors següents, que corresponen a les tres variables citades (economia, educació i salut):

- La duració i la qualitat de vida, que s'obté a partir de l'esperança de vida al néixer.
- El nivell d'instrucció i educació, mesurat a partir de la taxa d'alfabetització d'adults i el nivell d'estudis de la població.
- El nivell de vida, d'acord con les dades del PIB.

Així doncs, el IDH és una mitjana estàndard de mesura del benestar, especialment el benestar infantil. A partir dels resultats obtinguts en cada caso es distingeix entre països desenvolupats i països en vies de desenvolupament o infradesenvolupats.

La reforma del Sistema de Desenvolupament de les Nacions Unides (UNDS) i el paper del PNUD

El 31 de maig de 2018 es va aprovar la Resolució A/CAP DE BESTIAR/72/279 amb l'objectiu de reposicionar el Sistema de Desenvolupament de l'ONU per a poder complir amb l'Agenda 2030. El principal propòsit és, principalment, aconseguir una identitat col·lectiva més forta i millor definida, i així establir-se com un soci efectiu per als països de l'Agenda 2030. Així doncs, la reforma per a generar un sistema de desenvolupament més integrat hauria d'aconseguir que els Estats membres considerin a les ONU com un soci de confiança al qual secundin i en el qual inverteixin. Per a aconseguir-ho, la reforma lliurarà als Estats membres:

- Un Coordinador Resident independent que assumirà el més alt rang del sistema de l'ONU i que liderarà 131 Equips de les Nacions Unides al País (UNCT). El

Coordinador serà l'encarregat de garantir respostes col·lectives a les necessitats nacionals des d'un enfocament de les Nacions Unides per a aconseguir millors resultats.

- Línies clares i més sòlides de responsabilitat, des dels equips de les Nacions Unides fins als governs amfitrions.
- Un ús més coherent i millor coordinat de les capacitats i recursos mundials i regionals.
- Una nova generació d'equips de l'ONU als Estats, la composició, rols i perfils del qual s'adaptin a cada context.
- Una infraestructura de suport més adequada a nivell mundial, regional i nacional per a donar suport als Coordinadors Residents i als UNCT en la seva tasca, especialment a través d'una Oficina de Coordinació d'operacions de Desenvolupament (UNDOCO).
- Un canvi en el finançament dels donants cap a recursos més predictibles i flexibles. A la vegada, el sistema de desenvolupament de l'ONU proporcionarà una major transparència i visibilitat dels recursos confiats a aquest sistema.
- Pràctiques operatives optimitzades a partir d'oficines administratives i centres de servei.
- Més y millor comunicació sobre el que fa el sistema de desenvolupament de l'ONU, de com funciona i del que obtenen els Estats membres de les seves inversions en el sistema.

Aquestes mesures col·lectives seran implementades amb l'ajuda de tot el sistema de Nacions Unides i els Estats membres. No obstant això, el PNUD tindrà un paper molt important en la transició i implementació de l'Oficina de Coordinació d'Operacions de Desenvolupament (UNDOCO) i del sistema de Coordinador Resident en la Secretaria. Juntament amb el PNUD, formessin part del mateix grup de treball l'Oficina Executiva del Secretari General (EOSG), la UNDOCO, el Departament de Gestió (DM) i l'Oficina d'Assumptes Jurídics (ONA).

Finalment, i de cara al futur, el PNUD ha d'acompanyar i fer costat als països més ambiciosos en la conquesta dels ODS i en el nou canvi de paradigma introduït per l'Agenda 2030. A més, com bé articula el nou Pla Estratègic, el PNUD ha de i les habilitats necessàries per aconseguir la implementació de l'Agenda 2030 íntegrament. L'Agenda 2030 suposa un desafiament històric i una oportunitat per al multilateralisme. Aquesta és la raó per la qual la nova reforma del Sistema de Desenvolupament de l'ONU, liderada pel PNUD i altres grups, és el procés de canvi més ambiciós i integral d'aquest organisme des de 1960.

Així doncs, com afirma Amina J. Mohammed, Sotssecretària General de l'ONU, “la cooperació internacional és clau per a impulsar el decenni

posar l'accent en la col·laboració amb altres organismes més enllà de l'ONU, ja que ni l'ONU ni cap altra organització tenen el coneixement, les eines

d'acció i aconseguir els ODS en 2030. Necessitem transformacions que no deixin enrere a ningú”.

Cristina González Torelló

Esrudiant d'Humanitats

Universitat Pompeu Fabra

BIBLIOGRAFIA

Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo (2018). *Informe Anual*. Recuperado de: <https://annualreport.undp.org/es/>

Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo (2020). *Objetivos de Desarrollo Sostenible*. Recuperado de: <https://www.undp.org/content/undp/es/home/sustainable-development-goals.html> [Consultado el 21/01/2020]

Mar Dieye, Abdoulaye (2018). *UNDP as “knowledge frontier”. Where do Governments turn for trusted policy analysis? A multilateral agency rooted in the field*. United Nations Development Programme. Recuperado de: <https://www.undp.org/content/undp/en/home/blog/2018/undp-as-knowledge-frontier.html> [Consultado el 23/01/2020]

Transition Team (2018). *UN Development System Reform 101*. United to Reform. Recuperado de: <https://reform.un.org/content/un-development-system-reform-101> [Consultado el 28/01/2020]

Resolució: A/RES/72/279

Publicat per:

Via Laietana, 51, entlo.3º. 08003 Barcelona
Tels.: 93 301 39 90 – (31 98) Fax: 93 317 57 68
e-mail: info@anue.orgwww.anue.org

Amb el suport de:

*La Revista d'ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades pels seus col·laboradors.